

Effectief

Bijbel lezen

6. Verdieping en motivatie

In de vorige aflevering is geconstateerd dat het niemand lukt om in één keer de hele boodschap van de Bijbel te begrijpen, en dat het blijkbaar Gods bedoeling is dat we juist door regelmatig Zijn Woord te lezen ons begrip stapje voor stapje verruimen. De grote lijnen zullen bij de eerste keer lezen al wel helder worden, en door het steeds opnieuw te lezen gaat het steeds meer voor ons leven.

Tegelijk vergeten we ook sommige bijzonderheden. In de eerste aflevering van deze reeks noemde ik al de 'weerklanken' waar we op moeten letten, plaatsen waar de schrijver verwijst naar een ander gedeelte van de Schrift. Soms gebeurt dat met een aanhaling van een bepaald vers, maar veel vaker is het een bepaald woordgebruik, of het (letterlijk) overnemen van een uitdrukking. Soms geeft de vertaling dat aan met een verwijzing, maar vaak ook niet. In Leviticus 26 staat een opsomming van de zegeningen die God Zijn volk zal schenken als ze Hem blijven dienen, maar ook van wat hen zal treffen als ze afgoden gaan aanbidden. Er zijn tien verzen nodig om een viertal plagen te omschrijven. Verderop in de Schrift wordt dit meerdere malen samengevat als Gods vier straffen: "nu Ik mijn vier zwaarste straffen – het zwaard, de honger, de wilde dieren en de pest – op Jeruzalem loslaat" (Ezech 14:21). Die uitdrukking zien we bij meerdere profeten in het Oude Testament, en ook in Openbaring. En steeds worden we verwacht het verband met Leviticus hierin te betrekken.

In deze serie zijn ook andere hulpmiddelen besproken, die kunnen helpen om de samenhang van een hoofdstuk te geven, zoals een atlas of Bijbels woordenboek. De Bijbel is nu eenmaal geschreven tegen de achtergrond van een bepaald land, met een bepaald klimaat en een agrarische samenleving met de daar gebruikelijke gewassen en vruchten. Door ons te verdiepen in de eigenschappen daarvan gaat de boodschap meer leven.

Het maken van aantekeningen

Om te voorkomen dat ik alles wat ik gevonden heb weer vergeet, schrijf ik het op. Dat kan op verschillende manieren. Een heel eenvoudige is om een aantekening in de kantlijn van mijn Bijbel te schrijven. In de hoes van mijn Bijbel zit

standaard een potlood waarmee ik notities maak. Er zijn Engelse Bijbels waarin om de één of twee bladzijden een lege bladzijde met schrijflijntjes gebonden is voor het maken van aantekeningen, maar die zijn er niet in Nederland. Bovendien zijn de kantlijnen van Nederlandse Bijbels meestal niet zo breed – hoewel er een enkele keer wel een druk met brede kantlijnen verschijnt. Het lijkt alsof uitgevers niet verwachten dat mensen aantekeningen willen maken. Toch lukt het wel om een lege plek te vinden om die te maken. Ik ken genoeg mensen, waaronder ikzelf, die hun versleten oude vertrouwde Bijbel opnieuw laten inbinden om vooral een schat aan aantekeningen niet te verliezen. Een andere manier is om die digitaal vast te leggen. Ze blijven dan behouden, ook wanneer een papieren Bijbel geheel versleten is. Helaas is er, voor zover ik weet, (nog) geen Nederlandstalige app voor tablet of smartphone waar meerdere vertalingen geraadpleegd kunnen worden en ook aantekeningen per vers opgeslagen kunnen worden. In Windows is die mogelijkheid er wel (de Online Bijbel – onlibible.com), maar de computer is niet altijd bij de hand, en u ziet uw aantekeningen dan ook niet wanneer u uw Bijbel vanaf papier leest.

Naast verwijzingen of weerklanken als aantekeningen vastleggen, kunt u bijvoorbeeld ook bij de kleine profeten kort aangeven wanneer zij leefden om meer over de achtergrond in het land op dat moment te weten. Bij een aantal profeten wordt vermeld wanneer zij leefden, maar bij een aantal niet. Er zijn ook meer dingen waar het helpt om een korte aantekening te maken, zoals de betekenis van een naam, zeker als God die geeft; en al helemaal als die belangrijk blijkt te zijn om de betekenis van een vers te begrijpen. Bij het lezen van de profetie van Hosea is het handig om te weten wat de namen van zijn kinderen betekenen, *Lo-Ruchama* en *Lo-Ammi*. Na het eenmaal uitgezocht te hebben, kunt u – door een korte aantekening in uw Bijbel te maken – iedere keer als u dat gedeelte weer leest, uw geheugen oprfrissen. Maar namen kunnen ook iets veel subtieler zeggen. Het boek Ruth begint met het beschrijven van hongersnood (zoals uit de hierboven genoemde verzen van Leviticus 26 blijkt, betekent dit het ontbreken van Gods zegen) en een gezin, Elimelech met zijn vrouw Naomi en hun beide zonen, verhuist van Betlehem (dat 'huis van brood' betekent) naar Moab, een land waarvan de inwoners "nimmer tot de gemeenschap van de HEER worden toegelaten" (Deut 23:4). Dat plaatst hun verhuizing in een bepaald daglicht. Zij verlaten God, Die alles kan schenken wat nodig is, en het huis van brood, en keren zich tot de wereld om voedsel te hebben. Vervolgens lezen we, na de dood van Elimelech en zijn beide zonen: "Toen Naomi hoorde, daar in Moab, dat de HEER zich het lot van zijn volk had aangetrokken en het weer brood had gegeven, maakte ze zich samen met haar twee schoondochters gereed om Moab te verlaten en terug te keren" (Ruth 1:4). Uiteindelijk blijft één schoondochter achter. Mogelijk ziet u in Ruth de overeenkomsten

met de woorden van Paulus: "Bedenk daarom dat u, die geen geboren Joden bent ... uitgesloten was van het burgerschap van Israël en geen deel had aan de verbondssluitingen en de beloften die daarbij hoorden. U leefde zonder hoop en zonder God in deze wereld" (Efez 2:11,12). Door geloof wordt Ruth uit de wereld gebracht tot kennis van God, in "de gemeenschap van de HEER toegelaten" en wordt ze zelfs in de lijn van Jezus opgenomen.

Dit zijn een paar voorbeelden, maar hopelijk is duidelijk dat aantekeningen maken de gelegenheid geeft om feiten die u eerder hebt uitgezocht niet verloren te laten gaan. U heeft ze dan meteen weer paraat bij het opnieuw lezen, en kunt ze mogelijk op dat moment aan vullen met nieuwe inzichten. Na een paar keer lezen blijft dat dan vanzelf hangen, en heeft u misschien minder behoefte aan die specifieke aantekening. U kunt zich dan meer richten op de manier waarop iets beschreven wordt en op bijzondere woorden of uitdrukkingen.

Hier past wel een kanttekening bij, die ik al een keer eerder vermeldde. Heel veel mensen geloven de Bijbel niet, en gaan er vanuit dat wat er in staat ook niet juist is. Dat is te merken wanneer u, bijvoorbeeld, informatie over een profeet opzoekt in Wikipedia. Daar worden, zonder duidelijk bewijs, beweringen gedaan dat een boek veel later is geschreven dan in de Bijbel staat. Deze opvattingen zijn voornamelijk gebaseerd op het negentiende-eeuwse rationalisme, dat voorzeggende profetieën ontkende. Dat wil zeggen dat men aannam dat God niet de Auteur is, en het daarmee ook niet mogelijk is dat mensen betrouwbare voorzeggingen doen over wat er in de toekomst zal gebeuren. Dat is uiteraard een aanname, maar wordt gebracht als feit. Wie alleen al kijkt naar het land Israël, en de Joden als volk – vooral de laatste 200 jaar – en dat vergelijkt met wat in de Bijbel is opgeschreven, beseft dat God zich aan Zijn beloften houdt, ook waar mensen dat nooit uit zichzelf hadden kunnen voorzeggen. Dat is ook het bewijs dat Zijn Woord ook op andere plaatsen betrouwbaar is. Bijbelse woordenboeken zijn bijna altijd betrouwbaarder dan de mening van een willekeurig iemand op internet.

Er is soms vraag naar een eenvoudige samenvatting van het Bijbelverhaal in een poging te begrijpen waar de Bijbel over gaat. Dit zou kunnen helpen om de verschillende delen van de Bijbel beter te kunnen plaatsen, maar zal nooit het lezen van de Bijbel kunnen vervangen. Het gaat immers niet om een kennis van wat er gebeurde, maar om de lessen die God ons wil leren. Ook een samenvatting met kunstmatige intelligentie (AI) zal niet bijdragen aan een begrip van wat God ons wil leren.

De oorzaak is dat de Bijbel heel veel gebruik maakt van 'metaforen' (voor de lezer en luisteraar herkenbare beelden), zonder dit altijd kenbaar te maken. Het Hebreeuws kent een woord *mashal*, dat zich niet goed laat weergeven in

het Nederlands. Het wordt vaak vertaald met 'spreuken' (ook de Hebreeuwse benaming voor het gelijknamig boek), of 'spreekwoord', maar ook als 'spotlied', 'raadsel', 'gelijkenis', of 'voorbeeld'. Wie voor het eerst Genesis leest, komt een aantal dingen te weten over de aartsvaders van Israël. Pas later ontstaat mogelijk het besef dat de beschrijving erg selectief is en geen volledig verhaal vertelt. Uiteraard leefden zij letterlijk, maar de manier waarop hun leven beschreven is dient ook als een *mashal*. Er zitten lessen in opgesloten. We kennen de gelijkenissen die Jezus uitspreekt, maar de beschrijving van mensen vormt ook een gelijkenis om ons iets te leren. Dat wordt niet met zoveel woorden gezegd, en het wordt aan ons overgelaten om te beseffen welke lessen dat zijn. Dat verklaart ook dat gebeurtenissen in het leven van David op een bepaalde manier in de Psalmen beschreven zijn, die vervolgens toegepast worden op Jezus, zoals bijvoorbeeld Psalm 22. Daar staan woorden die letterlijk vervuld worden bij de kruisiging. Dit betekent niet dat we het alleen als profetie mogen zien. David, en anderen, schreven deze Psalmen met hun eigen ervaringen in gedachte, maar deze ervaringen blijken door de manier waarop ze beschreven zijn precies van toepassing te zijn bij een latere situatie. Vooral daaraan is te merken dat het boek maar één Auteur kent, Die mensen geïnspireerd heeft om gebeurtenissen en hun gevoelens op een bepaalde manier te beschrijven. Dat maakt het boek zo boeiend, en tegelijk zo een oneindige bron van lessen. Je raakt nooit uitgekeken. De situaties van toen kunnen ook van toepassing zijn op situaties in ons leven, hoewel we in hele andere tijden leven en de wereld er heel anders uit ziet. Toch dienen de woorden en de samenhang van wat beschreven is zo ook voor ons ten voorbeeld.

Het geloof

Een meerderheid van mensen leest de Bijbel niet of nauwelijks, zelfs al is het het meest verkochte boek, en hebben velen er een in huis. Tegelijk hebben zij vaak wel een mening over de Bijbel – wat op zich vreemd is. Maar er is een direct verband te zien tussen het regelmatig lezen van de Bijbel en het hebben van een onwrikbaar geloof. Zonder Bijbel kan iedereen zelf besluiten wat hij of zij wil geloven, en dat aanvullen met enkele bekende gedeelten van de Bijbel en een aantal aannames over wat de Bijbel zou moeten zeggen. De vraag is echter hoeveel waarde zo een geloof heeft. Waar is het op gebaseerd? Het 'letsisme' begint een ingeburgerd begrip te worden, en tegelijk geeft het meer een (vage) hoop dan een zekerheid.

De andere optie is om het geloof volledig te baseren op wat God in Zijn Woord zegt. Dat is ook het voorbeeld van Jezus en de apostelen. Ons geloof is pas op een rots gebouwd wanneer het rust op de woorden van Jezus: "wie deze woorden van Mij hoort en ernaar handelt" (Mat 7:24). Maar dat vraagt iets van ons.

God heeft blijkbaar bewust Zijn Woord niet eenvoudig gemaakt, omdat Hij wil dat wij het regelmatig lezen. Dat is niet alleen om Hem beter te begrijpen, en Zijn plan met de mensheid te kennen, maar ook om voor een balans in ons leven te zorgen. Het grootste deel van de dag horen wij waarschijnlijk het geluid van de wereld om ons heen, een wereld die zich van God afkeert. Door regelmatig Gods Woord te lezen en horen kunnen we het evenwicht wat herstellen.

Een routine opbouwen

Veel mensen geven aan geen tijd te hebben om iedere dag de Bijbel te lezen, omdat het leven al zo druk is. Maar als het lezen alleen maar gebeurt als het uitkomt, is het risico groot dat er niet veel van terecht zal komen. Het komt echter neer op prioriteiten stellen. Wat is werkelijk belangrijk? Een uur gaan zitten voor de Bijbel lezen, overdenken en studie is misschien niet iedere dag mogelijk, maar is misschien ook niet nodig. We zijn gewend om drie keer per dag ons lichaam te versterken met voedsel. Het is vrij eenvoudig om ook bij die gelegenheden in een kort gebed Gods leiding te vragen en een hoofdstuk uit de Bijbel te lezen. Dat kost nog geen 10 minuten per keer. Het kan vanaf papier, of tegenwoordig ook vanaf smartphone, tablet of een computer. Zorg er dan wel voor dat u met volle aandacht kunt lezen, en maak daarbij aantekeningen van eventuele vragen die opkomen of dingen die u verder wilt uitzoeken. Let op herhalingen, want daar ligt blijkbaar nadruk op. Wanneer u zich daaraan gewend, blijkt het beter te lukken om zo drie hoofdstukken per dag te lezen; en daarmee gaat u in één jaar door de hele Bijbel, mits u gestructureerd leest en geen delen overslaat. Met een eenvoudig leesrooster (zie het eind van dit artikel) kunt u ook voor variatie zorgen, zoals ook ons eten gevarieerd is over de dag. Daarnaast kunt u op een rustig moment, wanneer het wél uitkomt, uw aandacht geven aan de vragen en andere aantekeningen die u gemaakt hebt tijdens die korte leesmomenten. U hebt dan mogelijk ook andere hulpmiddelen voorhanden, kunt ook meerdere vertalingen vergelijken en eventueel naslagwerken raadplegen. De uitkomsten kunnen dan omgezet worden in aantekeningen in uw Bijbel, of op een andere manier worden bewaard, zodat ze beschikbaar zijn als u het hoofdstuk weer leest.

Maar waarom lezen?

Het lezen van de Bijbel brengt ook meer. Door te leren wat de Bijbel werkelijk zegt, is de toekomst geen vage hoop, zoals velen die hebben, maar een zekerheid. Dan zijn alle ontwikkelingen in de wereld en de toenemende dreigingen, zowel vanuit de natuur als door mensen, geen reden om te wanhopen. Ook dit heeft God voorzegt. Als u de hele Bijbel leest, komt u ook een keer bij 1 Koningen 22, midden in een boek waarvan u zich misschien afvraagt wat het ons wil zeggen. Daar zien we in de beschrijving twee koningen, die van het noordelijk

rijk Israël en het zuidelijke rijk Juda, omringt door ongeveer 400 profeten: "De koning van Israël en de koning van Juda, Josafat, zaten ieder in hun staatsiegevaad op een troon op de dorsvloer voor de stadspoort van Samaria, in gezelschap van de in vervoering geraakte profeten" (1 Kon 22:10). En deze profeten zeggen "eensgezind" precies wat de koning van Israël wil horen. Deze twee koningen denken de macht te hebben om te beslissen wat er gaat gebeuren. Maar dan wordt toch nog een profeet van God opgetrommeld, die een 'toneelstukje' beschrijft: "Luister naar wat de HEER te zeggen heeft. Ik zag de HEER op Zijn troon zitten, en aan weerszijden van Hem stonden alle hemelse machten opgesteld" (vs. 19). Deze profeet ziet de twee koningen op hun troon in hun staatsiegewaden omringt door al hun dienaren die denken in alle vrijheid een keuze te maken, en daarnaast – in bijna een alternatieve realiteit – ziet hij God op een troon in de hemel zitten, omringt door "alle hemelse machten" die feitelijk de dienst uitmaken. "De HEER vroeg: Wie gaat Achab overhalen om tegen Ramot in Gilead ten strijde te trekken, zijn ondergang tegemoet? De een zei dit en de ander dat, en ten slotte trad een van de geesten op de HEER toe en zei: Ik zal hem overhalen. Hoe wil je dat doen? vroeg de HEER. Ik zal naar hem toe gaan en leugens spreken door de mond van al zijn profeten, zei de geest. Doe dat, zei de HEER. Het zal je beslist lukken" (vzn 20-22). Wat de HEER heeft voorgezegd komt uiteraard ook uit. Wie gewend is de Schrift te lezen herkent dit onmiddellijk als beeld en niet als beschrijving van de werkelijkheid. Wat in de hemel gebeurt wordt vaker beschreven in een bewoording van iets dat zich op aarde zou kunnen afspelen, omdat de wijze waarop God en de engelen de wereld begeleiden ons menselijk begrip te boven gaat. Maar wat het wel aantoonst, is dat menselijke leiders denken te kunnen doen wat zij willen maar dat in feite God, Zijn Zoon Christus Jezus en de engelen alles leiden.

Dat komt ook overeen met wat Daniël kon vertellen over zijn ervaringen met de wereldheerser Nebukadnessar: "Toen hij hooghartig en overmoedig werd, is hij van zijn koningstroon gestoten en is zijn eer hem ontnomen ... totdat hij erkende dat God, de Allerhoogste, boven het koningschap van de mensen staat en dat Hij alleen bepaalt aan wie Hij het verleent" (Dan 5:20,21). Terugkijkend kunnen we zien wat God wilde bereiken met de verschillende achtereenvolgende rijken die Daniël aankondigde (Daniël 2 en 7). De ballingschap in Babel deed de Joden beseffen wat ze eeuwen lang hadden veronachtzaamd. Ze gingen nu hun Schriften koesteren. Het volgende rijk, dat van de Perzen, gaf hen de vrijheid terug te keren naar hun land, en zich overal in het grote rijk te vestigen en daar synagogen te bouwen. Ook daar bleven zij hun Schriften koesteren. We zien daar iets van in het boek Ester. De Grieken, als hun opvolgers, brachten de 'wereldtaal'. Dit werd de tweede taal die iedereen naast zijn eigen taal kon spreken. Ook Gods Woord werd voor het eerst volledig vertaald

in het Grieks. Nu konden mensen in andere delen van de wereld Gods Woord horen en lezen om daardoor aangetrokken te worden tot het Jodendom. Zij konden ook de diensten in de synagoge volgen. Dit zijn de 'proselieten' die we in Handelingen tegenkomen. Als vierde rijk brachten de Romeinen een uitgebreid wegennet en zo goede verbindingen. En tegelijk bleef in een groot deel van het Romeinse Rijk het Grieks de voertaal. Dit gaf de apostelen de gelegenheid het Evangelie in het hele Rijk te brengen. We lezen dat Paulus zijn prediking in iedere stad begon bij de Joden en de 'proselieten', om vervolgens ook anderen aan te spreken. Met het Grieks als universele (tweede) taal kon de Griekse vertaling van het Oude Testament samengevoegd worden met de nieuwe geschriften van de apostelen die in het Grieks geschreven werden.

Na het Romeinse Rijk was er nooit meer een wereldwijd koninkrijk, ondanks vele menselijke pogingen daartoe, zodat het Evangelie niet volledig uitgeroeid kon worden. Vervolgingen in één land zorgde juist dat het Evangelie ook in andere landen gebracht werd.

God is onveranderlijk Dezelfde. Vandaag de dag is Hij nog steeds Degene Die Zijn plan uitwerkt en als wereldleiders aan laat aan stellen wie Hem het beste uitkomt, ook al maakt Hij dat niet duidelijk aan de betrokkenen. We zien dan ook dat onze wereld zich ontwikkelt zoals God van tevoren voorzien en voorzegd heeft. Daarom hebben wij geen reden om te wanhopen over alles wat gebeurt, en kunnen we er zeker van zijn dat dit de benodigde ontwikkelingen zijn om te komen tot de volgende fase in Gods plan. Met voldoende kennis van Gods Woord kunnen we met vertrouwen naar de toekomst kijken.

God wil ook dat wij Zijn Woord lezen, en we kunnen zeker rekenen op Zijn steun, als we werkelijk het Woord onbevangen lezen en proberen te begrijpen wat Hij daarin tot ons wil zeggen. Wij zijn zeer gezegend wat dat betreft. Nooit eerder was in de Bijbel lezen en studeren zo gemakkelijk. Waar mensen nog maar een eeuw geleden zo graag een Bijbel wilden kopen, en zeer gelukkig waren wanneer ze genoeg gespaard hadden om er een aan te schaffen, kunnen wij tegenwoordig een tiental verschillende vertalingen op een kleine smartphone overal mee naar toe nemen. Het zoeken van een bepaald vers is kinderspel. We kunnen het gebruik van bepaalde Hebreeuwse of Griekse woorden achterhalen, zonder ooit die talen te bestuderen. Atlassen en woordenboeken zijn er in overvloed. Tegelijk is er ook een Bijbels principe "Van een ieder, wie veel gegeven is, zal veel geëist worden, en aan wie veel is toevertrouwd, van hem zal des te meer worden gevraagd" (Luc 12:48). Deze woorden zijn niet bedoeld om ons bang te maken, maar het is goed ons af te vragen of wij willen leren wat God tot ons wil zeggen. Wij hebben geen goede redenen om Zijn Woord te verwaarlozen.

Tot slot

In deze serie heb ik geprobeerd om wat hulpmiddelen aan te reiken voor het steeds effectiever lezen van Gods Woord. Hoewel ik vele voorbeelden gegeven heb, waren die niet specifiek bedoeld om u bepaalde feiten te leren. Dit naar de bekende gezegde 'Geef een man een vis en hij heeft eten voor een dag. Leer een man vissen en hij heeft eten voor de rest van zijn leven'. Ik wilde u vooral laten zien dat de Bijbel een eenheid is, met dezelfde boodschap van Genesis tot Openbaring. Door het lezen raakt u ook steeds meer overtuigd dat God alles leidt, en Zijn plan met de wereld voortzet.

Het regelmatig lezen vereist wel een bepaalde discipline, vooral in tijden dat er ook zoveel anders moet gebeuren. U krijgt er geen punten mee in een app, maar u krijgt iets veel belangrijkers, een vertrouwen in de betrouwbaarheid van dat Woord en daarmee in God. Dan is Zijn Woord, en dus God, werkelijk een rots waardoor u niet meedeint met iedere stroming. En bovendien gaat het Woord dan steeds meer leven, en brengt het lezen er van een rust en zekerheid in uw leven. God spreekt, en ook Jezus sprak toen Hij op aarde leefde, en hun gesproken woord is vastgelegd in onze Bijbel. Die woorden echt lezen is de manier bij uitstek waarop we naar Hen kunnen 'luisteren' om te begrijpen wat Zij tot ons willen zeggen. En daarmee hebben wij ook een veel sterkere verbondenheid met Hen en kunnen we ook gemakkelijker 'vragen stellen'. Het niet lezen van de Bijbel maakt ons vergelijkbaar met een doof kind.

Ik wens u dan ook veel zegen bij het lezen van Gods Woord, en hoop dat deze serie u vooral gesterkt heeft om nog serieuzer de Bijbel te lezen, overdenken en bestuderen. Indien u vragen hebt, of voorstellen hoe wij op enigerlei wijze u met uw Bijbelstudie kunnen helpen dan horen we dat graag.

Op onze website <https://www.metopenbijbel.nl/bijbellesen/leescursus/> vindt u diverse verkorte of complete Bijbelroosters. Ik gebruik zelf al jaren het rooster waarmee ik in één jaar de hele Bijbel doorlees, het Oude Testament eenmaal en het Nieuwe Testament tweemaal. Ik beken eerlijk dat ik een heel enkele keer enkele dagen dit rooster kan niet volgen, net zo goed als ik een enkele keer enkele maaltijden moet overslaan. Ik probeer het wel in te halen, maar als dat niet lukt, kom ik dat gedeelte een jaar later wel tegen. Het rooster is niet bijzonder van zichzelf, maar het is wel volledig en gevarieerd. Het rooster zorgt voor drie 'geestelijke maaltijden' per dag om u gezond te houden met een gevarieerd dieet.

Ik hoop dus dat u leert van Gods Woord te genieten en daarin vreugde te vinden.